

Bakina hiža i dedekov dvor – Proces stvaranja muzejskog prostora

ROBERT KAPEŠ

1. Uvod

Na adresi Ivana Gundulića 23 u Ludbregu nalaze se prostorije udruge „Žene iz centra svijeta“. Poznatije kao čuvarice kulturne baštine ludbreškoga kraja, članice udruge održavaju i brinu o *Bakinoj hiži i dedekovom dvoru*. Naime, naziv je to za kuću i pomoćnu, dvorišnu zgradu s pripadajućom okućnicom. Naziv *Bakina hiža* odnosi se na kuću uređenu u stilu s kraja 19. te početka 20. stoljeća i predmete svojstvenije kućanstvu, dok *dedekov dvor* čine dvorišna zgrada te dvorište na kojem su izloženi razni poljoprivredni, stočarski i vinogradarski alati. Udruga „Žene iz centra svijeta“ osnovana je u travnju 2006. godine s ciljem okupljanja kreativnih pojedinaca po načelu dobrovoljnosti i sposobnosti, u duhu njegovanja ludbreške baštine, osobnog izražavanja i tolerancije u stvaranju umjetničkih djela te razvijanja navika za zdravo korištenje slobodnog vremena.¹

Udruga je osnovana na inicijativu ludbreške učiteljice Franciske Schubert, a 1. travnja ove godine proslavila je punih osamnaest godina postojanja. Prostorije u kojima je sjedište udruge koriste se od 21. studenog 2007. godine, a u njima su članice skladištile i čuvale više od dvije tisuće predmeta koje su prikupile u tom razdoblju, putem donacije ili kupnje. Ludbreg je dugi niz godina, zbog količine građe, imao

potrebu za osnivanjem muzeja, a Izmjene zakona o muzejima omogućile su malim gradovima do deset tisuća stanovnika osnivanje muzeja u sklopu ustanove, nakon čega je Centar za kulturu i informiranje „Dragutin Novak“ (dalje: Centar) 2018. godine krenuo u proces priprema za njegovo osnivanje.² Tri godine trajao je proces dobivanja rješenja od strane Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske te osiguravanja uvjeta propisanih zakonom, koji uključuju: muzejsku građu, relevantnu muzejsku dokumentaciju, prostor za obavljanje djelatnosti, opremu i sredstva za rad, sustav za osiguranje, zaštitu muzejske građe i dokumentacije, stručne djelatnike te plan i razvitak muzeja.³

Po primitku rješenja Ministarstva kulture i medija o zadovoljavanju navedenih uvjeta, uslijedio je formalni upis Muzeja grada Ludbrega kao posebne organizacijske jedinice Centra te je tako 2. lipnja 2021. godine i službeno osnovan Muzej grada Ludbrega na čelu s ravnateljem Brankom Dijanošićem, dok je voditeljicom muzeja imenovana Jelena Koprek.⁴ Muzej je klasificiran kao opći, regionalni muzej zavičajnog i kompleksnog tipa unutar kojeg se sabire, istražuje i prezentira materijalna i nematerijalna baština s područja Ludbrega, a muzejski odjeli i zbirke smješteni su u tri

1 Žene iz Centra Svijeta. Dostupno na: <https://zics.hr> (29. 7. 2024.).

2 Muzej grada Ludbrega: Povijest muzeja. // Dostupno na <https://mgl.com.hr/povijest-muzeja/>. (2. 8. 2024.).

3 Isto.

4 Isto.

Sl. 1. Bakina hiža i dedekov dvor (fotodokumentacija Muzeja grada Ludbrega).

zgrade u gradu Ludbregu – dvorac Batthyany, arheološki park „Iovia“ te spomenuti *Bakina hiža i dedekov dvor*.⁵ Po osnutku Muzeja grada Ludbrega, udruga „Žene iz centra svijeta“ u rujnu 2021. potpisuje sporazum s Gradom Ludbregom i Centrom za kulturu i informiranje „Dragutin Novak“ u sklopu kojeg je muzej osnovan. Sporazumom je definirana suradnja između spomenutih subjekata, a sve u svrhu obrade i prezentiranja zbirke koja će nositi naziv *Bakina hiža i dedekov dvor*. Krajnji produkt suradnje bit će stalni postav etnografske građe uz prostor za suvenirnicu, povremene izložbe i radionice.

2. Povijest Bakine hiže i dedekovog dvora

Prije nego što su prostor *Bakine hiže i dedekovog dvora* preuzele članice udruge „Žene iz centra svijeta“, koristio se u različite svrhe. Od privatnog prostora, preko zubne ordinacije, prostorija Saveza samostalnih sindikata Hrvatske do autoškole „Semafor“. Naposljetku, „Žene iz centra svijeta“ 2008. sa Savezom samostalnih Sindikata Hrvatske potpisuju ugovor o najmu, u kojem su i danas. Njihova

udruga danas broji stotinjak članica, ali i članova, koji od samog preuzimanja prostorija marljivo rade na očuvanju, uljepšavanju i ulaganju u interijer i eksterijer *Bakine hiže i dedekovog dvora*. Obnovljeno je krovšte kuće, napravljena je fasada, popločeno je dvorište te su uređene prostorije koje su bile u lošem stanju za druženje i radionice. Do 2018. Franciska Schubert, osim što je inicirala pokretanje udruge, bila je i predsjednica udruge, a nakon nje vodstvo udruge preuzima Ana Katana koja funkciju predsjednice obavlja i danas. Centralna prostorija *Bakine hiže* najveća je u kući i članice su je uredile u stilu karakterističnom za kraj 19. i početak 20. stoljeća. Tako se u prostoriji nalaze ormari, kreveti, zipka, stare fotografije, pribor za jelo, šivači strojevi, kuhinjska pomagala, odjevni predmeti, satovi i slični predmeti koji su se nalazili u svakoj kući. Ista prostorija koristila se i za potrebne raznih izložbi koje su organizirale, poput izložbe starih igračaka, odjevnih predmeta, fotografija, slika i lončarije. U manjoj, sporednoj prostoriji nalaze se dva tkalačka stana na kojima se proizvodi platno te razni predmeti od platna kao što su odjeća ili predmeti u funkciji suvenira, primjerice, platnene vrećice. Osim te dvije prostorije, u kući se nalaze manja kuhinja, ostava, suvenirnica te podrum u kojem se skladište igračke i ostali predmeti koji nisu izloženi. Na *dedekovom dvoru* nalazi se dvorišna zgrada od samo dvije prostorije, točnije, jedne prostorije koja je manjim zidom podijeljena na dva dijela. U jednom dijelu nalazi se prostor koji je također uređen u tradicijskom stilu.

Osim kuhinjskog ormara za posuđe kredenca, tu se nalazi manji stol, stolci, krevet te nešto vinogradarskog pribora i pribora za pečenje rakije. Drugi dio prostorije služi kao mjesto za pohranu tkalačkih stanova, poljoprivrednih i drugih alatki te prede. Krajem 2021., kada započinje proces inventarizacije i stručne obrade predmeta, dolazi i do planiranja preuređenja svih prostorija, ili barem njihove namjene, kako bi se postigla maksimalna funkcionalnost istih u svrhu prezentiranja prikupljene i obrađene građe.

Sl. 2. Inventarna oznaka (fotodokumentacija Muzeja grada Ludbrega).

3. Proces inventarizacije i stručne obrade građe

Muzej grada Ludbrega spremno je prihvatio zadatak inventarizacije te stručne obrade više od dvije tisuće predmeta. Kao što je navedeno, većina predmeta prikupljena je dobrovoljnim donacijama, dok je za neke predmete udruga izdvojila novčani iznos iz vlastitog proračuna. Članice udruge pokušavale su zaštititi i očuvati što je više moguće predmeta što je rezultiralo pranjem nekih tekstilnih predmeta te bojanjem poljoprivrednih alata. Usprkos dobroj namjeri, zaštita i očuvanje takvih predmeta trebaju se raditi uz konzultiranje sa stručnjacima etnologima, konzervatorima i restauratorima. Radi se o procesu koji zahtijeva interdisciplinarnost.

Shodno tome, po sklapanju sporazuma, odmah slijedi stručna obrada građe kako bi se prevenirala eventualna daljnja oštećenja predmeta. Prvi na redu bili su tekstilni predmeti kojih je bilo najviše. Radilo se o prekrivačima *vilanima*, plahtama, krpama, zidnjacima⁶, ručnicima, odjeći i većoj količini domaćeg platna raznih dimenzija i stanja. Svi tekstilni predmeti prevozili su se iz Bakine *hiže* u Muzej grada

Ludbrega. Većina predmeta bila je upisana u darovnu knjigu u kojoj su bile zabilježene osnovne informacije o svakom predmetu, dok su neki predmeti već na sebi imali inventarne oznake, također s osnovnim podacima kao što su ime predmeta, godina i mjesto nastanka. Te oznake skinute su i na sve predmete stavljene su nove inventarne oznake Muzeja grada Ludbrega s oznakom *Zbirka Bakina hiža i dedekov dvor* te pripadajućim brojem. Na većem broju predmeta napravljena je preventivna zaštita u obliku čišćenja i usisavanja prema pravilima restauratorske struke, a potom je svaki predmet izmjeren i fotografiran. Idući korak je unosenje predmeta u zbirku u bazi podataka.

U pravilu se uz svaki predmet upisuje što je više moguće podataka, a neke od osnovnih informacija uključuju ime predmeta, zatim lokalni naziv, vrsta predmeta, mjesto i vrijeme nastanka, ime zbirke u koju se predmet upisuje, dimenzije predmeta (visina, širina, dubina, dužina, promjer...), materijali od kojih je predmet izrađen i tehnike kojima je izrađen te autor/proizvođač. Nakon što su uneseni osnovni podatci, opcionalno se pridodaju i dodatni podatci koji mogu biti ime i prezime osobe koja je inventarizirala predmet, datum inventarizacije, smještaj na kojem će predmet biti pohranjen, način i datum nabave, stanje predmeta i tako dalje.

Uz svaki predmet prilažu se fotografije te se ispunjava polje „opis“ u kojem se detaljno opisuje povijest predmeta, za što se predmet koristio, od čega i kako je izrađen, tko ga je darovao/prodao te u kakvom je stanju. Posljednji korak je dezinfekcijska komora u kojoj se predmeti hermetički zatvaraju u prostor pod tlakom dok se pritom plinovima uništavaju nametnici koji oštećuju predmete. Kako bi se mogla provoditi nesmetana dezinfekcija plinovima pri povišenom tlaku, unutrašnjost komore potrebno je obložiti nehrđajućim limom, tako se sprječava upijanje plinova u stijenke zidova, a prostor komore mora biti opremljen uređajima za nešteto uvođenje plinova ili tekućih dezinfekcijskih rastopina, kao i za njihovo nešteto odvođenje

6 Zidnjaci su ukrasne, zidne krpe, uglavnom pravokutnog oblika, bijele boje, s raznim motivima i izvezenim izrekama kao primjerice „Kuharice manje zbori, da ti jelo ne zagori!“.

Sl. 3. Centralna prostorija „bakine hiže“ (fotodokumentacija Muzeja grada Ludbrega).

iz komore.⁷ Predmeti koji se stavljaju u dezinfekcijsku komoru su tekstilni predmeti, drveni predmeti, predmeti izrađeni od kože, krzna te papirna arhivska građa.⁸ Shodno tome, po završetku obrade tekstilnih predmeta, uslijedila je obrada drvenih predmeta. Veći predmeti poput ormara, škrinja, kreveta i polica obrađeni su na licu mjesta s obzirom na otežanu mogućnost transporta, dok su se oni manji predmeti (korita, kuhače, sjekire, pile i slično) također prevozili u Muzej grada Ludbrega na obradu. Važno je napomenuti kako su predmeti u dezinfekcijskoj komori pohranjeni na tri mjeseca, nakon čega ih je važno pohraniti na sigurno i čisto mjesto kako se ne bi ponovno kontaminirali. Stoga, svi predmeti koji jednom odu na obradu te u dezinfekcijsku komoru, u prostor *Bakine hiže* i *dedekovog dvora* se ne vraćaju do povoljnijih uvjeta za skladištenje. Tekstilni i manji drveni predmeti po dezinfekciji spremaju se u arhivske kutije ili vakuumske vreće, omotani u beskiselinski papir koji štiti predmete pri skladištenju. Kad su i drveni predmeti otpremljeni u dezinfekcijsku komoru, na redu

Sl. 4. Primjer pohrane muzejskih predmeta (fotodokumentacija Muzeja grada Ludbrega).

je bila obrada metalnih, staklenih i keramičkih predmeta koji ne idu u komoru, stoga je njih bilo potrebno očistiti, oprati i ukloniti mrlje pritom pazeći da se ne koriste nikakva agresivna sredstva koja bi mogla oštetiti predmete. Nakon što se predmeti osuše, omataju se u foliju sa zračnim jastučićima koja sprječava lom predmeta pri skladištenju ili eventualnom transportu predmeta.

U travnju 2023. otpočeta je dezinfekcija kompletne *Bakine hiže* s većim predmetima izrađenima od drveta koji nisu bili transportirani na obradu u muzej. Dezinfekcija kompletne kuće provedena je tako da su se svi prozori i vrata hermetički zatvorili prije puštanja plina u kuću. Neposredno prije toga, u kuću su se unijeli još neki predmeti koji nisu bili na dezinfekciji u komori, kako bi se i oni zaštitili i očuvali. Kuća je tada bila pretvorena u veliku dezinfekcijsku komoru, ali na mnogo kraće razdoblje. Po puštanju plina, kuća je bila zatvorena mjesec dana, nakon čega su se otvorili svi prozori i vrata te se prostor nekoliko dana uzastopce provjetrao.

7 KLARIĆ, Miroslav: *Teoretska načela očuvanja drvene muzejske građe*. // *Ethnologica Dalmatica*, 8., 1999., 201.

8 Isto.

Kada su svi predmeti bili očišćeni i zaštićeni od crvotočine i drugih nametnika, posloženi su u centralnu, najveću prostoriju u kući. Svi predmeti stavljeni su na sredinu prostorije i prekriveni su najlonom, kako se ne bi miješali s drugim predmetima te kako bi se radovi na uređenju mogli nastaviti. Zidovi su bili gusto ispunjeni fotografijama zbog čijih okvira je u zidovima bilo mnoštvo čavlića i pribadača koji su trajno oštetili sve zidove pa je po skidanju okvira bilo potrebno sve rupe u zidovima ispuniti *glet* masom, odnosno, smjesom za zaglađivanje. Također, neki dijelovi zidova i stropa su se znatno ljuštili pa je ih prvo bilo potrebno oljuštiti do kraja da zidovi budu glatki, nakon toga ih također popraviti smjesom za zaglađivanje te na kraju sve obojiti u bijelu boju. Predmeti iz tog prostora bit će preseljeni u buduću muzejsku depo, dok će u tom prostoru biti postavljene šine za vješanje predmeta, slika i fotografije te razne police i vitrine u kojima će se moći izložiti predmeti za povremene izložbe kojima je u budućnosti prostor i namijenjen.

Prostor za radionice tkanja ostao je nepromijenjen, dok je suvenirnica izmještena iz kuće i planirana je u sklopu dvorišne zgrade *dedekovog dvora*. Prostor u kojem je bila suvenirnica sada je pretvoren u prostoriju za druženje članica kako one ne bi u potpunosti izgubile svoj prostor za sastanke i okupljanja. Sve fotografije, dokumenti i papiri pronađeni u *Bakinoj hiži* prošli su kroz proces digitalizacije, odnosno sva papirnata građa skenirana je i fotografirana, a taj proces predstoji i za časopise te gospodarske listove koji su pronađeni u dvorišnoj zgradi. Svi predmeti, za koje je to moguće, spremaju se u arhivske kutije različitih dimenzija, osobito tekstilni predmeti, manji drveni, keramički, metalni predmeti, dok se fotografije i dokumenti uglavnom spremaju u posebne arhivske mape. Veći tekstilni predmeti pakiraju se u vakuumske vreće, primjerice plahte, *vilani* (prekrivači), stolnjaci. Na svaku vreću i na svaku kutiju stavlja se naljepnica na kojoj piše broj kutije/vreće, ime zbirke kojoj pripadaju predmeti u kutiji/vreći te popis inventarnih brojeva predmeta koje svaka vreća ili kutija sadrži. Iako

su zbog radova *Bakina hiža* i *dedekov dvor* dvije godine u procesu preuređenja i inventarizacije predmeta, članice udruge žena zbog toga nisu prestale s aktivnostima. Muzej grada Ludbrega je u suradnji s njima često organizirao izložbe te radionice. Tako su iz navedene suradnje proizašle božićne te uskršnje radionice koje su se provodile u suradnji s ludbreškim vrtićima, radionice tkanja te radionice povodom Valentinova.

Kada govorimo o izložbama, svakako vrijedi spomenuti izložbu retromodnog dizajna koja je prikazivala petnaestak ženskih odjevnih predmeta, prsluka te torbi kao popratnih usklađenih odjevnih dodataka dizajniranih i kreiranih od strane članica udruge koje su bile vješte u tehnikama tradicijskog tekstilnog rukotvorstva kao što su tkanje, vezenje, šivanje i krojenje.⁹ Reminiscencijom prošlosti, u vrijeme virusa COVID-19, kreiraju tekstilne predmete u želji da se elementi kulturne baštine apliciraju i ožive u modernijim varijantama, a time su ujedno akcentirale i snagu međuljudskog zajedništva, kao i primjenjivost tradicije u modernim vremenima.¹⁰ Sličan primjer bila je i modna revija temeljena na ludbreškoj legendi o Ludbregu za koju su članice udruge pomagale pri izradi kostima ludbreške dizajnerice Eve Vučković koja je odjećom u koreografiranoj modnoj reviji prikazala legendu nastanka Ludbrega. Jedna od zanimljivijih izložbi bila je i ona o narodnoj medicini u kojoj su u suradnji s Muzejom grada Ludbrega posjetitelje podsjetile na tradicionalne načine liječenja u doba kada nije bilo liječnika, ali i na neke prve ludbreške ljekarnike, liječnike i stomatologe. Osim raznih trava za čajeve, prisjetile su se i recepata za kućnu izradu sapuna, masti te drugih pripravaka čiji se recepti prenose generacijski, *s koljena na koljeno*. S koljena na koljeno bio je i naziv izložbe o usmenoj predaji u kojoj su također dale svoj doprinos ispričavši neke ludbreške legende i pra-

9 VUČKOVIĆ, Eva: *Izložba odjevnih predmeta s etno elementima: Retromodni dizajn*. // Centar za kulturu i informiranje Dragutin Novak, Ludbreg, ožujak 2022.

10 Isto.

znovjerja koja se također prenose među generacijama, a sudjelovale su i u brojnim, drugim izložbama i radionicama te s Muzejom grada Ludbrega njeguju vrlo plodonosnu suradnju. Nadalje, zadržale su neke svoje tradicionalne manifestacije koje su silom prilika podlijegale manjim modifikacijama. Tradicionalno započinjnu sa svojim manifestacijama prvu nedjelju u rujnu kada se u Ludbregu odvijaju „Dani ludbreške svete nedjelje“. Tada organiziraju izložbe i druženja, nakon čega slijedi „Tikvijada“ na kojoj pripremaju tikveni zajutak te razne recepte s tikvama, poput ajvara od tikvi. Zatim tu su dječje seoske igre, Martinje i „Božić u Bakinoj hiži“ kao posljednja manifestacija u godini.

4. Planovi

Nakon preuređenja interijera *Bakine hiže* potrebno je osmisliti izgled centralne prostorije. S obzirom na to da će ona prvenstveno namjenski služiti kao prostor povremenih izložbi potrebno ju je opremiti postamentima, šinama, stalcima, vitrinama te rasvjetom i drugim multimedijalnim sredstvima. Godišnje će se izmjenjivati tri do četiri tematske izložbe te će svaka biti otvorena za posjetitelje nekoliko mjeseci. Izložbe će prvenstveno služiti tome da svi oni predmeti koji su prikupljeni, obrađeni i uskladišteni u muzejskom depou, s vremena na vrijeme ugledaju svjetlost dana te se prezentiraju posjetiteljima.

Naravno, izložbe će biti povezane i s temama koje se istražuju u muzeju, kao što su svadbeni običaji, uskršnji običaji, narodna medicina i slično, dok će biti i klasičnih izložbi predmeta kao što su lončarstvo, zidnjaci, etno dizajn i druge. S druge strane, dvorišna zgrada u *dedekovom dvoru* bit će prenamijenjena u prostor za stalni postav etnografske zbirke u kojoj će prvobitno biti izloženi predmeti iz zbirke *Bakina hiža* a *dedekov dvor* te upotpunjeni predmetima iz „Zavičajne zbirke“ Muzeja grada Ludbrega. Kako ističu Miklošević i Detling, stalni postav relativno je dugotrajan odraz sveukupne građe koja se godinama sabirala u nekome muzeju,

a njegova složenost i posebnost proizlaze iz činjenice da se poruke velikog broja, često raznorodnih predmeta, s pomoću drugih medija usmjeravaju prema integralnoj poruci kojom se stvara dojam cjelovitosti i predstavlja muzej kao cjelinu.¹¹ S obzirom na konstantan priljev novih predmeta, koji se inventiraju po pristizanju, konačna selekcija predmeta radit će se neposredno prije kreiranja stalnog postava, odnosno prezentiranja ideje stalnog postava.

Ministarstvo kulture u svojim je uputama navelo obvezne elemente sadržajnog dijela idejne koncepcije, a to su: imena autora, idejno rješenje tematsko-prezentacijskih cjelina stalnog postava, idejno rješenje raspodjele prostora za stalni postav, početni odabir građe za stalni postav te idejno rješenje prezentacije i interpretacije građe u stalnom postavu kao i najmanje dvije recenzije glavne muzeološke koncepcije stručnjaka s odgovarajućim znanstveno-stručnim stupnjem, a prema izboru muzeja, pri čemu najmanje jednu recenziju stručnjaka iz područja muzeologije i najmanje jednu recenziju stručnjaka iz znanstvenog područja dominantno zastupljenog u stalnom postavu.¹² Dokument koji sadrži navedene propise naziva se „Glavna muzeološka koncepcija stalnog postava“, a muzej ga prilaže molbi za odobrenje izvedbenih radova na izradi novog stalnog postava, odnosno izmjeni ili dopuni postojećeg, a opcionalno se u njega može dodati i izvedbeno rješenje proširenog obilaska stalnog postava putem suvremenih tehnologija, uključujući na daljinu te troškovnik izrade stalnog postava i pripadajućeg kataloga sa specifikacijom iznosa sredstava koja se traže od Ministarstva kulture i medija Republike Hr-

11 MIKLOŠEVIĆ, Željka; DETLING, Denis: *Pristup oblikovanju idejnog rješenja stalnog postava Muzeja Slavonije u Osijeku*. // *Muzeologija*, 59, 2022., 62.

12 Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske: *Upute Hrvatskog muzejskog vijeća za izradu muzeološke koncepcije stalnog postava*. // Dostupno na <https://min-kulture.gov.hr/izdvojena-lijeva/kulturne-djelatnosti-186/muzejska-djelatnost-363/hrvatsko-muzejsko-vijece-535/upute-hrvatskog-muzejskog-vijeca-za-izradu-muzeoloske-koncepcije-stalnog-postava/21462>. (3. 8. 2024.).

Sl. 5. Trenutačno stanje (fotodokumentacija Muzeja grada Ludbrega).

vatske i paritetnim iznosom sredstava osiguranih iz drugih izvora.¹³ Stalni postav zamišljen je kao odraz tradicijske, ludbreške kuće s kraja 19. i početka 20. stoljeća koji će krasiti *kredenci*, zipke, krevet, dio za objedovanje, umivanje, zidnjaci, razno posuđe i najčešće korištena kuhinjska pomagala te još poneki predmet iz skupine pokućstva. No, prvo je potrebno obaviti veće građevinske i unutrašnje radove kao što su spuštanje stropa kako bi se postigao efekt tradicijskog daščanog stropa, tzv. *prosnice*¹⁴, zatim postavljanje poda koji bi što je više moguće nalikovao nekadašnjem podu, pri čemu treba imati na umu da prostor mora biti i funkcionalan kako bi se mogao lako održava-

ti i čistiti s obzirom na fluktuaciju posjetitelja. Usto, potrebno je zaglađivanje i bojanje zidova, a postoji i mogućnost korištenja starinskih valjaka za zid koji su se nekada koristili čime bi prostor odisao i reflektirao prošla vremena. Pored stalnog postava bit će kreiran prostor za razne radionice kao što su modeliranje glinom, radionice slikanja, oslikavanja, tkanja i druge. Muzej na raspolaganju ima lončarska kola i peć za lončarsku radionicu, iako su u Ludbregu prvenstveno bili medičari iz čega proizlazi i ideja o obnovi ludbreškog medenjaka.

U vanjskom, otvorenom pretprostoru također će se daskama obiti strop te će biti kreirana manja suvenirnica u kojoj će se i dalje nalaziti proizvodi koji su ručni rad članica udruge žena, kao što su replike motiva izvezenih na domaćem platnu, slike raznih prirodnih i sakralnih motiva, razno cvijeće od slame i perušine, ali će se ponuda proširiti i drugim proizvodima

13 Isto.

14 BELOVIĆ, Stjepan; BLAŽEKA, Đuro: *Rječnik govora Svetog Đurđa (Rječnik ludbreške Podravine)*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009., 387.

poput magneta, privjesaka i slično. Također će doći i do promjena u eksterijeru. Odmah pored dvorišne zgrade drvenim daskama kreirat će se prostor u kojem će se izložiti veći poljoprivredni strojevi, alati i oruđa kao što su kola, vjetrenica ili *veternica*, lopate, *zubače* (grablje), vile, bačve, plugovi i predmeti slični njima. Neki alati bit će izloženi i na samome dvorištu te neki veći predmeti kao što je primjerice kukurušnjak, a predmeti će se grupirati, ovisno o tome što se nalazi u fundusu, na predmete koji se koriste za hranjenje stoke, kolinje, pečenje rakije, vinogradarstvo i slično. Interijer i dio eksterijera zamišljeni su kao refleksija prošlosti koja će posjetitelje vratiti u prošla vremena ili ih tek upoznati s nekadašnjim načinom i stilom života, bitno drugačijim od današnjeg. U planu je i izrada tradicijske ograde koja bi prezentirala nekadašnji način gradnje ograde koristeći letvice i tehnike pletenja. Dakako, s obzirom na globalizaciju i digitalizaciju tržišta i društva, svakako će se u stalni postav, kao i u dio za povremene izložbe, implementirati razna digitalna i interaktivna rješenja koja bitno ne narušavaju koncept priče, a posjetiteljima omogućuju neku novu dimenziju i doživljaj prošlih vremena, uz interaktivniji, a time i zanimljiviji, pristup.

Gotovo svaki muzej, škola i ustanova koja želi ići u korak s vremenom, mora pratiti trendove i prilagoditi se digitalizaciji koja je sveprisutna u svim sferama života, no isto tako, važno je obratiti pažnju na priču i poruku koju želimo nekome odaslati te prema tome prilagoditi tehnologiju nama, a ne obratno. Uz mnoge ideje, neka rješenja već su u fazi planiranja, traženja ponuda i izrade finalne ideje koja će, unatoč tome što će biti digitalna, prezentirati tradiciju i nekadašnji način življenja, kako bi posjetitelji koristeći suvremenu tehnologiju mogli upijati znanje o ludbreškoj prošlosti. Pritom se to neće odraziti samo na predmete koji će biti izloženi, već će čitav koncept uključivati razne priče, tradicionalnu hranu i recepte, fotografije i zanimljive činjenice vezane uz lokalno stanovništvo i područje, kao što su primjerice: korištenje životinja za obradu zemlje, proi-

zvodnja tekstila, priprema rakije, hranjenje životinja i drugo.

5. Zaključak

Inventarizacija i stručna obrada muzejske građe dugotrajan su proces koji zapravo nikad ne završava, ako uzmemo u obzir konstantnu fluktuaciju novih predmeta darovanih muzeju. Bakina hiža i dedekov dvor zahtjevan su projekt za koji je ključna dobra tripartitna suradnja između uključenih dionika – grada Ludbrega, Centra za kulturu i informiranje „Dragutin Novak“ unutar kojeg djeluje Muzej grada Ludbrega te udruge „Žene iz centra svijeta“. Zahvaljujući uspješnoj suradnji i kvalitetnim dogovorima, transport predmeta do muzeja, čišćenje interijera i eksterijera *Bakine hiže i dedekovog dvora* te sama inventarizacija i obrada predmeta lako se simultano odvijaju. Put do stalnog postava, suprotno mogućim pretpostavkama, nije brz i jednostavan proces, već je potrebno zadovoljiti mnogo zakonskih, građevinskih i muzejskih pravila kako bi prostor stalnog postava bio u skladu s pravilima struke te pogođan za izlaganje predmeta.

Za opremanje i kreiranje prostora idealne vlage, tlaka i temperature potrebna su i određena financijska sredstva, a shodno mogućnostima i izvorima financiranja ponekad se radovi mogu odužiti. U obzir treba uzeti i neplanirane troškove, dostupnost pojedinih izvođača radova te materijala. Važno je uključivanje modernih, tehnoloških i digitalnih rješenja koja će pružiti novi aspekt kulturne ponude, ali isto tako i na moderniji način posjetiteljima približiti tradicijski način života koji upravo zbog digitalizacije iščezava, stoga je potrebno blagodat tehnologije iskoristiti u korist, a ne nauštrb tradicije. Selekcija predmeta također je važan proces jer je potrebno pažljivo odabrati predmete koji će evocirati priču koju želimo prenijeti posjetiteljima. Preostale predmete važno je pravilno uskladištiti iz čega proizlazi da osim uređenja muzejskog prostora treba obratiti pažnju i na uređenje prostora za čuvanje i skladištenje

predmeta, tzv. muzejskog depoa. U obzir treba uzeti i priljev novih predmeta koje ljudi žele spasiti od zaborava i pohraniti na adekvatno mjesto u kojem će se struka pobrinuti za njih jer ih u suprotnom muzejski djelatnici ne smiju preuzeti. Iz svega navedenog proizlazi da je kreiranje i stvaranje novog muzejskog prostora kompleksan i dugotrajan proces koji je važno raditi polako, uz zadovoljavanje svih uvjeta struke i zakona.

Bakina hiža i dedekov dvor svakako će doprinijeti turističkom, ali i kulturološkom boljitku Ludbrega i ludbreškog područja, čuvajući i prezentirajući već pomalo zaboravljene primjerke kulturne baštine koji prikazuju povijest ovog kraja, ne samo žiteljima ovog područja, već i onima unutar i izvan granica Hrvatske. Na posljetku, svatko tko na neki način doprinosi čuvanju prošlosti za generacije budućnosti, svjestan je kompleksnosti ovog zadatka, ali i njegova oplemenjivanja.

i informiranje Dragutin Novak, Ludbreg, ožujak 2022.

- *Žene iz Centra Svijeta.* // <http://www.zics.hr>. (29. 7. 2024.).

Literatura i izvori

- BELOVIĆ, Stjepan; BLAŽEKA, Đuro: *Rječnik govora Svetog Đurđa (Rječnik ludbreške Podravine)*. Zagreb: Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, 2009., 387.
- KLARIĆ, Miroslav: *Teoretska načela očuvanja drvene muzejske građe.* // *Ethnologica Dalmatica*, 8, 1999., 201.
- MIKLOŠEVIĆ, Željka; DETLING, Denis: *Pristup oblikovanju idejnog rješenja stalnog postava Muzeja Slavonije u Osijeku.* // *Muzeologija*, 59, 2022., 62.
- Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske: *Upute Hrvatskog muzejskog vijeća za izradu muzeološke koncepcije stalnog postava.* // Dostupno na <https://min-kulture.gov.hr/izdvojena-lijevo/kulturne-djelatnosti-186/muzejska-djelatnost-363/hrvatsko-muzejsko-vijece-535/upute-hrvatskog-muzejskog-vijeca-za-izradu-muzeoloske-koncepcije-stalnog-postava/21462>. (3. 8. 2024.).
- Muzej grada Ludbrega: *Povijest muzeja.* // Dostupno na <https://mgl.com.hr/povijest-muzeja/>. (2. 8. 2024.).
- VUČKOVIĆ, Eva: *Izložba odjevnih predmeta s etno elementima: Retromodni dizajn.* Centar za kulturu